UNGEFORTÆLLINGER FRA KULTURMØLLEN

Social Respons

INFORMATION OM PUBLIKATIONEN

Rapporten er udarbejdet af SocialRespons for Foreningen Værftet.

SocialRespons er en analysevirksomhed, der leverer undersøgelser, evaluering, projektudvikling og rådgivning inden for det sociale område.

Publikationen kan frit citeres med angivelse af kilden. Ved gengivelse af publikationen modtages produktet gerne af SocialRespons.

Publiceret 2026.

Projektet *Kulturmøllen* er finansieret af Slots- og Kulturstyrelsen som en del af Kulturpasforsøget.

Forside og billede til højre: Stoleforløbet 'Er der plads til mig?' i samarbejde med den lokale kunstner Alf P. og Business Esbjerg. I forløbet har flere lokale virksomheder afleveret en stol, som de unge derefter har bearbejdet kunstnerisk med udgangspunkt i spørgsmålet: Hvordan bliver der plads til mig i jeres virksomhed? Foto: Torben Meyer

Bagside: Fernisering på forløbet, 'Krop & Keramik', på Musikhuset Esbjerg. På forløbet skulle de unge bl.a. croquismodellere og prøve kræfter med raku-brænding. Foto: Kulturmøllen

INDHOLD

Introduktion	5
Om undersøgelsen	8
Ungefortællinger om Kulturmøllen	9
Kulturmøllens virkemidler	23
Resultater og værdiskabelse	31
Konklusion	39

Forløb i samarbejde med GAME Streetmekka Esbjerg. Forløbet startede i hallen på Platformen, men flyttede siden hen på GAME. Her har de unge kastet sig ud i alt fra yoga til basket og parkour.
Foto: Kulturmøllen

INTRODUKTION

KULTUR SOM VEJ TIL DELTAGELSE OG NYE MULIGHEDER

Omkring 45.000 unge i Danmark står uden for job og uddannelse. Det er unge med forskellige livssituationer, ressourcer og ønsker for fremtiden, men med en fælles udfordring i at finde vej ind i uddannelses- og arbejdsfællesskaber. Gruppen omtales ofte som NEET – en forkortelse for *Not in Education, Employment or Training*, og i dansk sammenhæng også som potentialegruppen. Betegnelsen *potentialegruppen* fremhæver de ressourcer og muligheder, de unge rummer, og som de rette rammer og deltagelsesmuligheder kan være med til at bringe i spil.

Med det nationale kulturpasforsøg er der sat politisk fokus på, hvordan kultur-, forenings- og idrætslivet kan åbne nye muligheder for disse unge. Kulturpasforsøgets målgruppe omfatter derudover de cirka 8.000 unge, der er i gang med en forberedende grunduddannelse (FGU), og bygger på en ambition om, at deltagelse i meningsfulde fællesskaber kan styrke de unges trivsel og derigennem deres forudsætninger for at begå sig i uddannelse og på arbejdsmarkedet.

Den politiske aftale fra november 2024 omfatter både et digitalt kulturpas til kultur- og fritidsaktiviteter og støtte til længerevarende forløb, hvor de unge får mulighed for at deltage aktivt og få indflydelse på fællesskaberne.

En central ambition er således, at erfaringer fra kultur- og fritidslivet kan få betydning i andre dele af de unges liv. At lære noget nyt, opleve at kunne bidrage og blive en del af et fællesskab kan give mod på at tage nye skridt. Hvordan sådanne erfaringer får betydning for den enkelte unge, er netop noget af det, kulturpasforsøget skal bidrage med viden om.

KULTURMØLLEN – KULTUR OG INTERESSER SOM AFSÆT

Kulturmøllen er Foreningen Værftets kulturprojekt for unge tilknyttet Vindmøllen, den fremskudte ungeindsats under Jobcenter Esbjerg. Projektet er et af de 15 længerevarende kulturpasforløb med en samlet bevilling på 40 mio. kr. i perioden 2025–2026. Med kulturen som løftestang er formålet at styrke de unges trivsel, livsmestring og engagement og give dem redskaber til at deltage aktivt i det lokale kultur- og fritidsliv.

Kulturmøllen tilbyder tilrettelagte kulturforløb og oplevelser i samarbejde med lokale kultur- og fritidsaktører. De unges interesser og idéer er et bærende afsæt for aktiviteterne, som blandt andet omfatter kunst, musik, mad, skrivning og bevægelse. Her kan de unge udforske interesser, lære nye færdigheder og møde mennesker og miljøer, som de måske ikke tidligere har haft adgang til.

Kulturmøllen er ikke i sig selv en beskæftigelsesfremmende indsats, men et tilbud under Vindmøllen. Det umiddelbare formål med Kulturmøllen er kulturel deltagelse, trivsel og livsmestring. Samtidig rummer projektet en ambition om, at de unge udvikler personlige, sociale og faglige kompetencer, som også kan få betydning i uddannelse og arbejde. Kulturmøllen forbinder dermed kultur og beskæftigelse gennem de erfaringer og muligheder, deltagelsen kan åbne for.

INTRODUKTION

75
unikke unge

194
unge på kulturforløb

38
unge, der har været på 3 eller flere forløb

FORENINGEN VÆRFTET OG VINDMØLLEN

Bag Kulturmøllen står en række aktører med stærk forankring i Esbjerg. Foreningen Værftet bidrager med kreative værksteder og rammer for aktiviteter på kultur- og fællesskabshuset Platformen i Esbjerg. Her kommer unge fra Esbjerg Kommunes fremskudte beskæftigelsesindsats Vindmøllen allerede i deres hverdag og deltager blandt andet i aktiviteter i Værftets værksteder. Kulturmøllen bygger videre på dette samarbejde og udvider det gennem forløb med lokale kultur- og fritidsaktører.

Vindmøllen er en håndholdt indsats med relationel velfærd som metode, der støtter unge i deres vej ind i uddannelse og beskæftigelse og bygger bro til civilsamfundet.

Samarbejdet mellem aktørerne giver Kulturmøllen et afsæt i eksisterende relationer og kendte rammer. Vindmøllen bidrager med kendskab til de unge og deres behov, mens Værftet og de øvrige kultur- og fritidsaktører bidrager med aktiviteter, faglighed og adgang til nye fællesskaber. Projektet giver samtidig aktørerne erfaringer med at skabe deltagelses-muligheder for unge, som er underrepræsenterede i deres eksisterende tilbud.

DE UNGE I KULTURMØLLEN

Kulturmøllen henvender sig til unge, der er visiteret til Vindmøllen og står uden for uddannelse og beskæftigelse. De unge oplever ofte personlige eller sociale udfordringer og erfaringer med f.eks. ensomhed, lavt selvværd, mistrivsel eller eksklusion, som kan gøre det vanskeligt at træde ind i nye fællesskaber. Mange har begrænset erfaring med kultur-, fritids- og foreningslivet og kan være usikre på, hvad de kan bidrage med, og hvordan de finder en plads i fællesskabet.

Samtidig rummer de unge ressourcer, interesser og udviklingspotentialer, som ofte ikke tidligere er blevet udfoldet. Det er disse Kulturmøllen ønsker at stimulere og styrke.

Ungegruppen i Kulturmøllen er mangfoldig og spænder fra unge med behov for mere omfattende støtte til unge, der er mere parate til at tage nye skridt mod deltagelse i samfunds- og fællesskabsliv.

Denne rapport undersøger, hvordan de unge oplever at deltage i Kulturmøllen, hvad de tillægger betydning, og hvilke muligheder og forandringer de oplever i deres hverdag.

INTRODUKTION

19
kultur-oplevelser

31
samarbejds-partnere

20
kultur-forløb

SÅDAN KAN ET KULTURMØLLE-FORLØB VÆRE BYGGET OP

Et kulturmølleforløb tager udgangspunkt i en interesse, som de unge i Vindmøllen har været med til at pege på, f.eks. kunst eller madlavning.

Forløbene er tilrettelagt over cirka otte uger med omkring 8-10 unge på et hold. En lokal kultur- eller fritidsaktør står for aktiviteterne, som introduceres i Værftets kendte rammer. De unge får mulighed for at afprøve aktiviteter og lære nye færdigheder sammen. Forløbet foregår primært hos den lokale kultur- eller fritidsaktør, så de unge også lærer stedet og mulighederne uden for de vante rammer at kende.

Stoleforløbet 'Er der plads til mig?' i samarbejde med den lokale kunstner Alf P. og Business Esbjerg. Foto: Torben Meyer

Afholdte forløb:

- Krop & Keramik – Studio Westwork
- Lyd & Lys – Musikhuset/Tobakken
- Gadekunst – Esbjerg Kunstmuseum
- Aktiv fredag – GAME Streetmekka
- Kunstfællesskaber – Esbjerg Kunstmuseum
- Mad Med Mere – Madklubben & Fairhuset
- Håndværk & Horn – designstuderende fra Færøerne
- Tegning – Esbjerg Kunstmuseum
- Skriv! – Esbjerg Hovedbibliotek
- Kampsport – Esbjerg Fightcenter & Taekwondo-klubben
- Stoleworkshop – kunstner Alf P.
- Selvforsvar - Shomer Krav Maga
- Tryk & Mosaik – Esbjerg Kulturskole
- Figur & Brætspil - Lords Assembly
- Klaver & Sang – Esbjerg Kulturskole

Flere af forløbene er afholdt mere end én gang. Udover forløbene arrangeres der fælles kulturoplevelser, der skal give de unge en kulturel saltvandsindsprøjtning.

OM UNDERSØGELSEN

FORMÅL

Undersøgelsen skal give indblik i, hvordan de unge oplever at være en del af Kulturmøllen, og hvilken betydning deltagelsen i Kulturmøllens forløb og fælles kulturoplevelser har for deres hverdag og udvikling.

Gennem samtaler med de unge har vi undersøgt, hvilke forandringer de oplever, og hvad ved Kulturmøllen der gør en positiv forskel. Det gælder blandt andet de metoder, greb og tilgange, som er med til at skabe gode oplevelser og resultater for de unge. Undersøgelsens resultater formidles gennem brugerrejser og eksemplariske fortællinger.

Fortællingerne viser, hvordan unge kan opleve og udvikle sig gennem Kulturmøllen, mens brugerrejserne visuelt fremhæver centrale vendepunkter i de unges forløb. Sammen skal de skabe inspiration til, hvordan Kulturmøllen kan fastholde og videreudvikle arbejdet med de unge.

ANONYMITET OG FORTROLIGHED

For at beskytte de unges anonymitet er fortællinger og brugerrejser ikke beskrivelser af tre konkrete personer. De er sammensatte fortællinger, som bygger på oplevelser og erfaringer fra flere af de interviewede unge. Navnene er pseudonymer, og fortællingerne fremhæver forskellige erfaringer og udviklinger, som går igen på tværs af interviewene.

Fortællingerne er suppleret med direkte citater fra interviewene med de unge. Citaterne er let renskrevet for at gøre dem mere læsevenlige, uden at deres betydning er ændret.

DATAGRUNDLAG

Undersøgelsen bygger på samtaler med i alt 12 unge, der har deltaget i Kulturmøllens aktiviteter. Nogle unge har deltaget i flere forskellige forløb og fælles kulturoplevelser over en længere periode, mens andre har deltaget i færre forløb og i en kortere periode. Samtalerne med de unge foregik både som enkeltsamtaler og vennesamtaler (to deltagere), og varede hver især cirka 30-45 minutter. I en enkelt samtale deltog en medarbejder fra Kulturmøllen som tryghedsperson.

Derudover har vi gennemført baggrunds-samtaler med relevante medarbejdere fra Kulturmøllen og Vindmøllen for at belyse intentionen bag Kulturmøllen samt hvad der karakteriserer Kulturmøllens målgruppe.

RAPPORTENS OPBYGNING

På de følgende sider præsenteres tre ungefortællinger, som giver et nært indblik i forskellige oplevelser og udviklingsveje i Kulturmøllen. Hver fortælling visualiseres gennem en brugerrejse, der viser centrale vendepunkter i fortællingen.

Med afsæt i fortællingerne bevæger rapporten sig derefter fra konkrete fortællinger og unges oplevelser til tværgående mønstre. Først beskrives de virkemidler, tilgange og greb, som de unge oplever gør en positiv forskel i Kulturmøllen. Derefter opsamles værdiskabelsen og de resultater, der går igen på tværs af de unges fortællinger.

BRUGERREJSER OG UNGEFORTÆLLINGER

Oplevelsestur til WOW Park, hvor de unge fik afprøvet sig selv på nye måder, og hvor samarbejde spillede en nøglerolle.
Foto: Kulturmøllen

BRUGERREJSE #1

Et kreativt frirum giver Clara tro på sig selv

Usikker på sig selv, tvivler på sine beslutninger og er meget selvkritisk. Har brug for at kunne bevare overblikket i sociale sammenhænge.

Begynder at deltage i Kulturmøllens kreative forløb og kan udforske egne interesser uden krav eller forventningspres.

Prøver flere forskellige kreative forløb og lærer sig selv bedre at kende, hvad hun interesserer sig for og hvordan hun reagerer i forskellige situationer.

Oplever, at hun kan mere end hun tror, og at hun kan håndtere vanskelige situationer.

Opbygger et mere tillidsfuldt forhold til sin ungeadvisor. Føler, at hun bliver stolet på, og bliver mere åben over for andre voksne.

Fortsætter i keramikværkstedet efter afsluttet forløb og hjælper nu andre unge med kreative projekter. Drømmer om at arbejde med det kreative i fremtiden.

UNGEFORTÆLLING #1
FRA USIKKERHED TIL MOD PÅ MERE

Clara er 22 år og har været en del af Vindmøllen siden 2023. Hun har deltaget i forskellige forløb i Kulturmøllen fra begyndelsen i 2025. Da hun begyndte, var hun meget usikker på sig selv.

I det første lange stykke tid – jeg ved ikke engang, det har måske været over et år, hvis ikke længere – plejede jeg altid at komme sådan, at jeg var sikker på, at jeg var en af de første, der kom. Fordi jeg har det meget sådan, at jeg skal kunne holde overblik. Så jeg sørgede meget for, at jeg kom før de andre, så jeg selv kunne vælge, hvor jeg skulle sidde.

Clara tvivlede også ofte på sine egne beslutninger. Hun var meget selvkritisk og havde svært ved at tro på, at hun var god til noget. I *Kulturmøllen* fandt Clara hurtigt interesse for de kreative og kunstneriske forløb. Hun har blandt andet deltaget i tegning, gadekunst, kunstfællesskaber og keramik. For Clara blev det kreative en måde både at udforske nye interesser og lære sig selv bedre at kende på.

For Clara handler forløbene ikke kun om at lære teknikker eller lave noget med hænderne. Det handler også om at opdage, hvad hun selv kan lide, hvad hun bliver optaget af, og hvordan hun reagerer i forskellige situationer.

Jeg synes, de kreative forløb hjælper en med at få en lidt bedre forståelse af sig selv og finde ud af:

Hvad interesserer jeg mig egentlig for? (...) Det hjælper en lidt på vej. For jeg ved, at under 'Krop og keramik', der lærte jeg også meget om mig selv i forhold til det der med tidspres. Hvordan reagerer jeg i sådan en situation? Og også det der med croquismodellen, der var nøgen. Der havde jeg en idé om, hvordan jeg ville reagere på det, og det gjorde jeg ikke. For der tænkte jeg: Det kommer jeg ikke til at kunne. Jeg kommer ikke til at kunne sidde og kigge på en nøgen dame, der ligger der, og så modellere hende. Men den psykiske del af det gjorde mig faktisk ikke noget i den situation. Der lærte jeg også lidt: Jeg kan flere ting, end jeg egentlig lige tænker, jeg selv kan.

Clara har flere gange oplevet, at hun lykkedes med noget, som hun ikke troede på før, fordi hun blev skubbet til at prøve noget nyt i et af *Kulturmøllens* forløb. Derfor er hun nu også en smule modigere og mindre bange for at prøve noget nyt. Clara føler også, at hun er blevet bedre til at sige sin egen mening.

Det har givet mig stor hjælp til at være social med andre. Det har været en stor åbning for mig i forhold til at se, hvad jeg kan lide at lave i min fritid. Det har givet mig nogle flere hobbyer end bare at kigge på min telefon. Jeg føler også, at det giver noget personligt, mere end det giver noget praktisk. Man lærer mange ting, for eksempel om sig selv: Hvad kan jeg godt lide at lave? Hvilken stil er flot? Så lærer man, hvad man selv godt kan lide, og det synes jeg er en stor øjenåbner.

Samtidig er Clara blevet mindre hård ved sig selv. For Clara betyder det meget, at *Kulturmøllen* opleves som et trygt, ikke-dømmende rum. Hun fremhæver blandt andet, at aktiviteterne ikke føles som 'klassiske' kommunale tilbud med krav om bestemte resultater eller planer for fremtiden. Der er ikke et pres om, at det skal føre til uddannelse eller job. I stedet er der plads til at undersøge interesser og være med på egne præmisser.

Det er jo det, fordi vi har vores daglige forløb herude (i Vindmøllen), vores meetups, hvor det også er lidt interessebaseret. Men det er også meget forberedelse til job og til at lære at snakke mere åbent med folk og alle mulige forskellige ting. Så det er lidt mere livsforberedende. Kulturmølleforløbene er ligesom interessebaserede, og man får lov til at dyrke sine interesser eller måske skabe nogle nye interesser, fordi man ikke har prøvet tingene før. (...) Der er ikke rigtig et konkret mål, man skal have, andet end at lære noget nyt. Forhåbentlig også at have det sjovt undervejs og måske endda få en ny hobby ud af det. Lære noget og få øjnene op for noget, man ikke havde i forvejen.

Clara oplever også, at hun kan være åben over for hendes ungeadvisor. Gennem forløbene har hun udviklet et tæt og tillidsfuldt forhold til sin ungeadvisor, som hun kan tale ærligt med om både det, der fungerer godt, og det, der er svært.

Jeg synes, jeg er blevet mere åben over for at snakke med de forskellige ungeadvisore. (...) Jeg plejer at være meget indadvendt. Jeg plejer ikke at være typen, der snakker med de fleste mennesker. Men for eksempel med X, som er min ungeadvisor, er vores niveau af tryghed blevet meget større. Hun virker, som om hun stoler på, at jeg godt selv kan vælge, hvad der er bedst for mig. Jeg er blevet bedre til at snakke med de andre voksne, der er med, hvis jeg har brug for hjælp, og X ikke er der.

For Clara har *Kulturmøllen* også åbnet en ny retning. Efter et keramikforløb er hun blevet frivillig i keramikværkstedet, hvor hun nu hjælper andre unge. Hun drømmer i dag om at arbejde videre med det kreative og kunstneriske i fremtiden.

Kunstforløb i samarbejde med Esbjerg Kunstmuseum. På forløbet skulle de unge dykke ned i et enkelt kunstværk, for herigennem opdage skjulte lag og detaljer.
Foto: Torben Meyer

BRUGERREJSE #2

Et trygt sted, hvor Peter kan prøve noget nyt

Ny i byen og ingen tætte venner eller familierelationer. Laver ikke noget i fritiden. Vindmøllen som det eneste sted, han besøger.

Mulighed for at prøve noget af i Kulturmøllen, uden krav om at forpligte sig. En dør til nye oplevelser åbner sig.

Prøver mange forskellige aktiviteter af og får nye erfaringer, uden at der skal være en konkret målsætning.

Lærer konkrete færdigheder på forløbene, som også kan bruges uden for Vindmøllen. Giver små, praktiske forandringer i hverdagen.

Et nyt fællesskab uden frygt for at blive afvist, hvis han har en dårlig dag.

Mod til at prøve noget nyt med en voksen som tryghedsanker og give sig selv lov til at fejle og lære

Fælles events og ture giver nye oplevelser, der ellers ikke ville være mulige. Nye erfaringer, han kan glæde sig til og fortælle om.

UNGEFORTÆLLING #2
ADGANG TIL EN STØRRE VERDEN

Peter er 24 år og har været en del af Vindmøllen siden 2025, hvor han flyttede til byen. Peter har ikke et stort netværk uden for Vindmøllen. Han har ikke rigtig venner, og han har heller ikke særlig tæt kontakt med sin familie. Peter fortæller, at han ikke rigtig laver noget, når han ikke er i Vindmøllen og ikke deltager i et forløb i Kulturmøllen.

Nu er det ikke så mange mennesker, jeg omgås i min fritid. Det er meget få mennesker. Det er primært kun min far. Min far ved godt, hvor jeg render rundt. Jeg siger bare, at jeg er på Musikhuset i forbindelse med noget tegning. Eller på Vindmøllen, eller 'skolen', som man kalder det.

Peter har siden han kom i Vindmøllen prøvet mange forskellige forløb af i Kulturmøllen. Han var med til gadekunst, til et madlavningskursus, til tegning og til kampsport. For Peter er det bare en god mulighed at prøve nye ting af.

Jeg tror nærmest, det er nemmere at sige, hvad jeg ikke har været med til, fordi jeg er den, der har været med til de fleste ting efterhånden. (...) Du behøver ikke melde dig til, men man må gerne dukke op en fredag og så være med for at prøve, hvad det er. Og så kan man tage den derfra, alt efter om man har lyst til det eller ej.

Han ved egentlig ikke, om han vil gå videre med noget af det, han har prøvet af i Kulturmøllen, men han synes i hvert fald, at det er sjovt at prøve forskellige aktiviteter af. Han fortæller for eksempel, at han har taget nogle enkelte ting med sig fra de forskellige forløb.

Jeg synes, man lærer meget på den korte tid. Altså i forbindelse med 'Mad med Mere', for eksempel, der har jeg stadig alle opskrifterne. Og jeg prøver også så vidt muligt at bruge en af dem en gang om ugen eller hver anden uge. Vi har lært en masse små ting om, hvordan man laver mad. Ja, og ordentlig sterilisering af værktøjer eller køkkenapparater, eller hvad man vil kalde det. Jeg er ikke interesseret i at blive uddannet inden for det eller noget. Jeg føler bare, at køkkenarbejdet med at lave mad til offentligheden er meget stressende.

Peter synes, at det er fedt, at Kulturmøllen ikke er som andre kommunale tilbud, og at man igennem Kulturmøllen kan komme og få oplevelser, som man ellers ikke ville have mulighed for at få.

Det er fedt, det der med, at man får lov til at få nogle oplevelser med sig. At det ikke bare er forløb, vi skal lave i vores hverdag, men at vi også har de her weekendture, hvor vi kommer ud og oplever ting, der har noget med forløbene at gøre. Det er nogle oplevelser, man ikke nødvendigvis kommer af sted til som 24-årig kontanthjælpsmodtager – lige til København. Så det er megafedt at have de her muligheder.

Peter oplever, at Kulturmøllen er et meget trygt sted at være, hvor der er plads til alle, og hvor man kan være sig selv. Der er ikke noget tvang i Kulturmøllen, og det er helt i orden, at man har en dårlig dag, hvor man ikke kan overskue så meget. Så kan man bare deltage i det omfang, det er muligt.

Der er heller ikke et krav om, at man ligesom skal være aktiv og deltagende hele tiden. Så hvis der er en dag, hvor det bare er en lortedag, så sidder man bare ude på bænken det meste af dagen. (...) Det er også rart, det der med, at det ligesom er så 'large'. Det er nok et af de eneste kommunale tilbud, jeg har været i, hvor jeg i hvert fald har hørt om andre steder, at de kan være lidt mere hårdnakkede omkring ting: 'Du får ikke noget ud af at sidde der, og det gider vi heller ikke se på.'

For Peter betyder det også meget, at der altid er en medarbejder med fra Kulturmøllen, når de er på et forløb. Han fortæller, at medarbejderne deltager i de helt samme aktiviteter, at de er med til at tegne eller til kampsport, og at de også viser deres egen usikkerhed.

Og de voksne gør deres bedste. Det er jo også det der med, at de bare kaster sig ud i det. Og det er måske også megasejt i forhold til, at man ikke selv skal være bange for det. Altså: Okay, nu sidder de ansvarlige også og bliver frustrerede. Så jeg kan måske ikke lige finde ud af det så godt, men så kan jeg jo også gøre det. Så er det også lige meget. Det er mere sådan en: Vi gør det bare, fordi det er sjovt, og for at hygge os og lære. Det er ikke, fordi vi skal ramme et bestemt mål.

Samtidig ved Peter, at der altid er en, der har styr på rammerne, for når der er en voksen med, så er der mindst én person derude, der har styr på, hvor vi skal hen, og hvad vi skal lave.

Hvis der var en, der kom op og spurgte mig, hvad Kulturmøllen var, så ville jeg sige, at det er fedt at komme ud og få nogle oplevelser. Eller komme ud og lære noget, man godt har villet lære i noget tid, men ikke har haft pengene til.

Madforløb i samarbejde med Madklubben i Esbjerg. Her har de unge lært at lave retter fra Madklubbens menukort samt fået et indtryk af livet i et professionelt køkken. På forløbet har de unge også handlet ind til retter på egen hånd, som de har lavet i fællesskab på Fairhuset i Esbjerg.
Foto: Kulturmøllen

BRUGERREJSE #3

Fra mistrivsel til et fællesskab med plads til Martin

Oplever et fællesskab med plads til alle, uanset baggrund og udfordringer, hvor han glæder sig til at deltage i flere forløb.

Mistrivsel i hverdagen og en oplevelse af, at det er svært at være sig selv.

Noterer egne ønsker til nye forløb på fælles tavle. Oplever at hans og de andre unges mening betyder noget.

Bliver mere og mere åben og tør prøve nye ting, når han bliver skubbet ud af sin comfort zone.

Bliver en del af Vindmøllen og melder sig til at deltage i forskellige aktiviteter i Kulturmøllen, hvor han bare kan være sig selv, og får det gradvist bedre.

Aktiviteter giver anledning til nye kontakter. Får nye bekendtskaber til unge, han normalt ikke taler med.

Udforsker forskellige aktiviteter og lærer nye færdigheder og teknikker.

Har succesoplevelse i sportsforløb, der stadig står tydeligt i hans hukommelse.

UNGEFORTÆLLING #3
HER ER DER ALTID NOGEN AT TALE MED

Martin er 17 år og har været i Vindmøllen i godt og vel et år. Martin har prøvet et par forskellige forløb i Kulturmøllen. For eksempel var han med til et forløb om madlavning, et sportsforløb og et kreativt forløb med tegning og keramik. Han ville også deltage i et sportsforløb, men var nødt til at melde afbud, fordi han blev syg flere gange. At komme i Kulturmøllen har været godt for Martin, fortæller han.

Jeg havde det meget dårligt, inden jeg var her, i hvert fald. Bare sådan i hovedet. Det var lidt svært bare at være mig. Det er lidt svært, det der med at snakke om følelser. Det er lidt svært for mig. Jeg havde det ikke særlig godt før, men jeg har nok ikke haft det lige så godt, som jeg har det nu – altså i lang tid. Så jeg kan godt lide bare at være her.

Igennem Kulturmøllen har Martin stiftet mange nye bekendtskaber. Han kan godt lide, at man møder nye mennesker i Kulturmøllen, og at han en gang imellem bliver skubbet lidt ud af hans komfortzone.

Ja, der var flere, som man begyndte at snakke med på de forskellige forløb, som jeg egentlig ikke snakkede med normalt. Fordi Vindmøllen normalt er sådan et sted, hvor man har sine egne små grupper af andre unge, som man snakker med. Og når man er ude på de forskellige forløb, så kommer der jo en ny gruppe mennesker. Så finder man også ud af, at man godt kan snakke med dem.

Martin sætter også pris på at lære nye teknikker eller færdigheder fra de forskellige undervisere på forløbene. Han var for eksempel med til et 'Lyd og lys'-forløb, hvor han og de andre kunne kigge bag kulisserne og det arbejde, der skal til for at lave koncerter og shows.

Jeg har i hvert fald lært noget om lyd og lys. Så jeg kan en lille smule betjene sådan noget. Jeg har lært lidt om musik, og det har givet mig en anden måde at kigge på det.

Martin husker også stadig en situation fra et skriveforløb, som var en øjenåbner for ham, og han smiler, når han fortæller om oplevelsen.

Jeg troede, jeg var den eneste, der gik op i at skrive. Og så så jeg bare, at der var rigtig mange, som faktisk var interesserede i det.

Men for Martin handler det ikke kun om sine egne gode oplevelser, og at han selv har fået øjnene op for nye fællesskaber. Han har også lagt mærke til, at andre har udviklet sig igennem forløbene.

Jeg kan også se det på nogle af de andre, som vi for eksempel har været på kunstforløb med, og som har været med på alle holdene fra starten. De sagde ingenting på det første hold. Man kunne nærmest ikke komme i kontakt med dem, og de lavede ikke så meget. Måske var de ikke altid med på øvelserne, fordi de syntes, det var svært eller intimiderende eller et eller andet. Men efterhånden som vi er kommet igennem de her forløb, kan jeg godt mærke, at nu kan vi faktisk have samtaler. De er også med på alle øvelserne, og man tør ligesom give sig ud i det og snakke med folk og komme med noget – også selvom man ikke nødvendigvis har det helt store og fantastiske at sige.

Martin vil helt sikkert gerne deltage på flere forløb i Kulturmøllen, hvis der er mulighed for det. Han oplever, at der egentlig altid er noget interessant at vælge, og han og de andre unge kan komme med input til nye forløb.

Vi havde jo sådan en tavle, som var rimelig godt fyldt. Måske helt nede i bunden mod gulvet kunne man godt skrive noget på. I en længere periode – jeg kan ikke huske, hvor lang tid; det føltes, som om det var flere måneder – kunne vi gå og skrive på den, når vi fik ideer: Måske kan vi prøve det her eller det her. Jeg tror også, stort set alt, hvad vi har prøvet indtil videre, har stået på tavlen.

Fordi der bliver lyttet til de unges forslag og ideer, er der også noget for alle i Kulturmøllen, mener Martin. Han oplever, at der er mange forskellige slags folk, og alle bliver taget imod med åbne arme, selvom de har meget forskellige baggrunde.

De tager også hensyn til, at vi har vores egne udfordringer. Der er folk, der har autisme eller ADHD. Der er også nogle, der kommer fra en baggrund med misbrug. Der er mulighed for fleksibilitet i vores skema, og vi kan lave aftaler.

Hvis Martin skulle forklare en ven, hvad Kulturmøllen er, så ville han sige, at det er et godt fællesskab, hvor der er plads til alle.

Et fællesskab, hvor man ikke behøver, så at sige, at gå stille med dørene. Der er altid nogen at snakke med.

Fernisering på forløbet 'Krop & Keramik' på Musikhuset Esbjerg. På billedet ses Dina, der holdt åbningstalen til ferniseringen.
Foto: Kulturmøllen

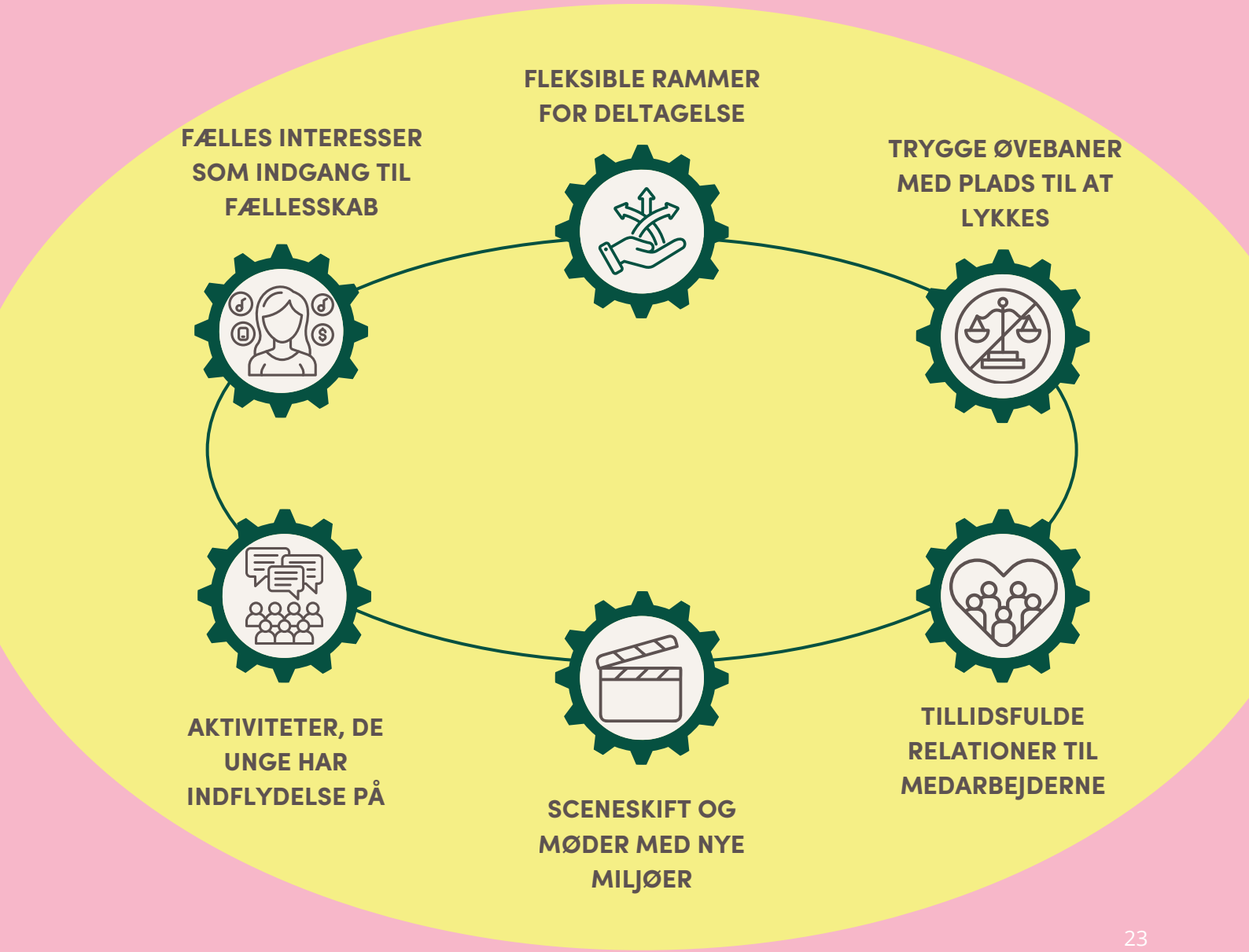

Kunstforløb i samarbejde med Esbjerg Kunstmuseum. På forløbet skulle de unge dykke ned i et enkelt kunstværk, for herigennem opdage skjulte lag og detaljer.
Foto: Torben Meyer

KULTURMØLLENS VIRKEMIDLER

Modellen nedenfor illustrerer de virkemidler, tilgange og greb, som kendetegner Kulturmøllen. Undersøgelsen viser, at flere unge ser Kulturmøllen som noget andet end traditionelle kommunale tilbud, og at Kulturmøllens tilgange, greb og virkemidler i deres helhed og i samspil med hinanden kan gøre en positiv forskel for de unge.

På de følgende sider beskriver vi hvert virkemiddel og viser udvalgte citater fra samtalerne med de unge, der illustrerer deres oplevelse af, hvad det er, der gør en forskel i Kulturmøllen. Virkemidlerne hænger tæt sammen og kan overlappe. En enkelt oplevelse kan derfor belyse flere sider af Kulturmøllens arbejde, og nogle citater optræder under flere virkemidler.

FLEKSIBLE RAMMER FOR DELTAGELSE

Kulturmøllen giver mulighed for at deltage på forskellige måder og i forskelligt tempo. De unge beskriver, at de kan vælge mellem forløb, se en aktivitet an og være mindre aktive på dage, hvor overskuddet er begrænset. Muligheden for at være til stede uden at skulle deltage fuldt ud fra begyndelsen er for de unge en vigtig indgang til aktiviteterne.

Fleksibiliteten kan mindske usikkerheden ved at træde ind i noget nyt. Når de unge får tid til at lære holdet, underviseren og aktiviteten at kende, bliver det muligt gradvist at engagere sig mere. Samtidig kan pladsen til en dårlig dag gøre det lettere at bevare tilknytningen, selv når energi og overskud varierer. Deltagelse behøver dermed ikke være et valg mellem at være fuldt med eller helt at blive væk.

Flere unge fremhæver desuden, at de oplever aktiviteterne som båret af interesse og lyst til at lære. De oplever et råderum til at udforske noget uden på forhånd at vide, hvad det skal føre til. Deres beskrivelser peger dermed på, at overskuelige forventninger og fleksible deltagelsesmuligheder kan give plads til engagement, som udvikler sig undervejs.

AT KUNNE SE AKTIVITETEN AN

> Man forpligter sig heller ikke til at gøre alt det, man skal lave på det hold, man kommer på. Man kan altid sige: 'Jeg er her, og jeg vil gerne prøve at se, hvad det er.' (...) Jeg brugte de første par uger på bare at sidde. Bare sidde og ikke rigtig sige noget. Jeg var der bare. Jeg skulle lige finde ud af, hvem de her mennesker på holdet var, hvad der foregik, og hvordan folk reagerede på det, der blev sagt. Bagefter begyndte jeg lige så stille at være med.

PLADS TIL EN DÅRLIG DAG

> Der er heller ikke et krav om, at man ligesom skal være aktiv og deltagende hele tiden. Så hvis der er en dag, hvor det bare er en lortedag, så sidder man bare ude på bænken det meste af dagen. (...) Det er også rart, det der med, at det ligesom er så 'large'. Det er nok et af de eneste kommunale tilbud, jeg har været i, hvor jeg i hvert fald har hørt om andre steder, at de kan være lidt mere hårdnakkede omkring ting: 'Du får ikke noget ud af at sidde der, og det gider vi heller ikke se på.'

AKTIVITETER, DE UNGE HAR INDFLYDELSE PÅ

De unge beskriver forskellige muligheder for at påvirke Kulturmøllens aktiviteter. De kan foreslå nye forløb, give feedback og komme med ønsker til indholdet undervejs. Indflydelsen er konkret og knyttet til deres hverdag, eksempelvis når idéer skrives på en fælles tavle, eller når et forløb justeres på baggrund af deltagernes tilbagemeldinger.

Indflydelsen kan bidrage til, at aktiviteterne opleves som relevante. Når de unge kan genkende deres interesser i tilbuddene, får de en konkret grund til at deltage. Samtidig peger deres fortællinger på betydningen af at erfare, at medarbejdere og undervisere lytter og reagerer på deres input. Det giver mulighed for at indtage en aktiv rolle i udformningen af det, de deltager i.

De unge oplever indflydelsen i forskelligt omfang. Det centrale er derfor både, at der findes tilgængelige måder at komme med forslag på, og at forslagene kan få synlig betydning. Medbestemmelsen fremstår på den måde som et greb, der kan understøtte motivation og ejerskab gennem en forbindelse mellem de unges ønsker og aktiviteternes konkrete indhold.

DE UNGES IDÉER BLIVER TIL AKTIVITETER

> Vi havde jo sådan en tavle, som var rimelig godt fyldt. Måske helt nede i bunden mod gulvet kunne man godt skrive noget på. I en længere periode – jeg kan ikke huske, hvor lang tid; det føltes, som om det var flere måneder – kunne vi gå og skrive på den, når vi fik ideer: Måske kan vi prøve det her eller det her. Jeg tror også, stort set alt, hvad vi har prøvet indtil videre, har stået på tavlen. Så jo, vi har haft input, tænker jeg i hvert fald.

AT KUNNE VÆLGE TIL OG FRA

> Man må jo sige til og fra i forhold til, hvad man vil, og hvad man ikke vil. Ja, alle vælger, hvad de har lyst til. Der er ikke nogen, der bliver tvunget af sted til det ene eller det andet.

MULIGHED FOR AT ÆNDRE ET FORLØB UNDERVEJS

> Jeg synes, at de forløb, jeg har været med på, alle sammen har været helt vildt gode. De har alle sammen været rigtig gode til bare at få tingene ændret med det samme, inden det blev et meget stort problem for folk.

TILLIDSFULDE RELATIONER TIL MEDARBEJDERNE

Relationerne til medarbejderne er en vigtig støtte i de unges deltagelse i Kulturmøllen. Kulturmøllen bygger videre på kendte relationer fra Vindmøllen, og medarbejderne deltager i aktiviteterne sammen med de unge. Dermed kan en eksisterende tryghed følge med ind i mødet med nye undervisere, aktiviteter og steder.

Medarbejdernes deltagelse har også betydning for samværet. De unge lægger mærke til, at medarbejderne selv tegner, stiller spørgsmål og prøver sig frem. Når medarbejderne viser, at noget også kan være svært for dem, kan det gøre det mindre sårbart for de unge at være nybegyndere. Den fælles deltagelse kan skabe et mere ligeværdigt møde, samtidig med at medarbejderne fortsat har ansvar for at støtte og skabe overblik.

Tilliden giver desuden et grundlag for at opmuntre de unge til at prøve noget, de er usikre på. Flere beskriver betydningen af et skub, som opleves trygt, fordi der samtidig er plads til at sige fra. Der er således kombinationen af en kendt relation, medarbejdernes aktive deltagelse og en støtte, der kan tilpasses den enkelte unges behov, som gør en forskel for de unge.

MEDARBEJDERNE VISER OGSÅ USIKKERHED

> Og de voksne gør deres bedste. Det er jo også det der med, at de bare kaster sig ud i det. Og det er måske også megasejt i forhold til, at man ikke selv skal være bange for det. Altså: Okay, nu sidder de ansvarlige også og bliver frustrerede. Så jeg kan måske ikke lige finde ud af det så godt, men så kan jeg jo også gøre det. Så er det også lige meget. Det er mere sådan en: Vi gør det bare, fordi det er sjovt, og for at hygge os og lære. Det er ikke, fordi vi skal ramme et bestemt mål.

MEDARBEJDEREN DELTAGER OG HJÆLPER DE UNGE MED IND

> Hun tager med hver gang, ja. Hun tegner også, og så snakker hun og stiller spørgsmål, ligesom alle os andre gør. Så jeg vil sige, at hun er en stor del af fællesskabet. Hun er med på lige fod, kan man sige. Og samtidig med det trækker hun os andre ind til at stille spørgsmål.

FÆLLES INTERESSER SOM INDGANG TIL FÆLLESSKAB

Kulturmøllens aktiviteter giver de unge noget konkret at være sammen om. En kreativ opgave, et kulturforløb eller en fælles oplevelse skaber en anledning til at tale sammen, uden at den enkelte først skal finde på en måde at tage kontakt på. De unge beskriver, hvordan samtaler kan begynde med det, de laver, og efterhånden bevæge sig videre til andre interesser og erfaringer.

Det fælles indhold kan dermed gøre kontakten til andre mere overskuelig. Opmærksomheden kan deles mellem aktiviteten og samtalen, og de unge får mulighed for gradvist at lære hinanden at kende. Forløbene bringer desuden unge sammen på tværs af de grupper, de normalt færdes i. Her kan de opdage fælles interesser hos nogen, de ikke tidligere har talt med.

Fællesskabet understøttes både af aktiviteternes organisering og af medarbejdere, der hjælper de unge ind i samtaler og fælles deltagelse. De fælles interesser fungerer således som et konkret afsæt for kontakten med andre unge, mens faciliteringen kan hjælpe flere med at finde deres plads i fællesskabet og samværet. For nogle udvikler kontakten sig til relationer uden for forløbene; for andre har selve samværet omkring aktiviteten værdi.

AKTIVITETEN GIVER EN ANLEDNING TIL SAMTALE

> At lave noget samtidig giver en grund til at snakke med andre. Ellers skal man finde en person og tænke: 'Okay, du ser sød nok ud til at snakke med.' Og så gå hen, sætte sig foran personen og begynde at snakke. Det er et større skridt at tage, end når man kan sidde og lave noget og snakke om det, man laver. Og så begynder man at komme ind på nogle andre samtaler.

AT OPDAGE LIGESINDEDE

> Jeg troede meget, at jeg var den eneste, der gik op i at skrive. Og så så jeg bare, at der var rigtig mange, som faktisk var interesserede i det.

KULTURMØLLEN SOM KILDE TIL EN VENNEGRUPPE

> En stor del af min sociale gruppe og vennegruppe har jeg fået gennem de her kulturforløb. Og det er ikke kun her på Vindmøllen. Vi er også sammen bagefter og i weekenderne. Der er overnatning, filmaftener og hygge. Det er også meget nemmere, føler jeg, at tage skridtet hen og kontakte en person, hvis man allerede ved, at man har et eller andet til fælles.

TRYGGE ØVEBANER MED PLADS TIL AT LYKKES

Kulturmøllens forløb kan forstås som trygge øvebaner, hvor de unge får mulighed for at afprøve nye færdigheder og måder at deltage på. De møder konkrete opgaver og faglig undervisning, samtidig med at der er plads til usikkerhed, fejl og forskellige forudsætninger. Det skaber en tryghed og giver dermed et grundlag for at møde udfordringer og øve sig på noget, der endnu ikke føles velkendt.

De unge fortæller blandt andet om at lære teknikker, modtage konstruktiv feedback og opdage fremskridt i det, de laver. Opgaverne gør udviklingen konkret: De kan se, at en tegning ændrer sig, afprøve en ny måde at skrive på eller bruge en færdighed, de har lært. Sådanne erfaringer kan give anledning til at genoverveje forestillinger om, hvad de kan og ikke kan.

Virkemidlet består i samspillet mellem faglige udfordringer, mulighed for gentagelse og støtte undervejs. Når de unge får hjælp til at komme videre med en opgave og oplever, at deres forsøg bliver taget alvorligt, kan det give mod på at prøve igen. Øvebanerne skaber således grundlag for succesoplevelser, som kan opstå gradvist og se forskellige ud fra ung til ung.

AT TURDE BEGYNDE OG ØVE SIG

Vi fik hver en helt ny skitsebog, og så skulle vi sidde og lave et 'tag'. (...) Jeg sad og var meget presset over det der med: 'Så skal jeg tegne i den her.' (...) Jeg tror, der gik mindst tyve minutter, før jeg satte den første streg. Først sad jeg med papir ved siden af og tegnede på det. Så kunne jeg lige så stille se: 'Okay, det her ligner noget, jeg godt kunne finde på at arbejde videre med.' (...) Og jo flere gange vi gjorde det, jo mere kunne jeg mærke: 'Okay, nu er det nemmere for mig at starte, og nu er det nemmere for mig at gøre det her.'

KONSTRUKTIV KRITIK

Altså, vi får jo meget tit konstruktiv kritik af det, vi laver. Jeg har bare taget det hele ind og været sådan: 'Du siger, jeg kan gøre mere her, så prøver jeg det'.

EN NY MÅDE AT SKRIVE PÅ

Jeg føler, at jeg er begyndt at udtrykke mig på en anden måde, end jeg plejer, når jeg skriver. Jeg føler, at jeg har fået en helt ny måde at skrive på.

TRYGHED SOM GRUNDLAG FOR UDVIKLING

I starten var det jo meget grænseoverskridende for mig at være i Kulturmøllen. Nu er det et meget trygt sted at være. Jeg tror, det er et godt sted at være. Jeg har lært meget om mig selv. Og det, vi laver, handler jo om, at vi prøver at udvikle os. Det er alle de unge, der er der. Det er nogen, der prøver at udvikle sig, så de bliver klar til uddannelse eller arbejde – eller hvad der nu skal til i deres liv.

SCENESKIFT OG MØDER MED NYE MILJØER

Kulturmøllen åbner adgang til steder, mennesker og aktiviteter, som de unge ikke nødvendigvis ville opsøge på egen hånd. Gennem forløb og fælles kulturoplevelser møder de unge kulturaktører og får indblik i miljøer uden for deres vante hverdag. Sceneskiftet handler både om at komme et andet sted hen og om at møde nye perspektiver på interesser og muligheder.

De unge fremhæver betydningen af at opleve et miljø indefra. At møde en kunstner, høre om vedkommendes vej og selv prøve aktiviteterne kan gøre en ellers ukendt verden mere konkret og tilgængelig. Møderne kan samtidig udfordre forestillinger om, hvem der hører til i et bestemt miljø, og hvilke muligheder en interesse kan rumme.

Kulturmøllen skaber en støttet adgang til disse erfaringer gennem organiserede forløb og fælles deltagelse. Kendskab til et sted og menneskene dér kan gøre det lettere at forestille sig at vende tilbage. Sceneskiftet fungerer dermed som en mulig bro mellem de kendte rammer og et bredere kultur- og fritidsliv, som de unge gradvist kan få mod på selv at udforske.

EN KUNSTNERS HISTORIE ÅBNER NYE PERSPEKTIVER

> Han (kunstneren) fortalte om et liv, der måske ikke lige havde været så nemt. Han tog nogle dumme valg og beslutninger. Men det er alligevel lykkedes på den anden side. Nu lever han af sin kunst. Før gik han bare og lavede ulovlig graffiti rundt omkring. Så det var lidt af en succeshistorie at komme op og få den fortalt af ham i hans studie. Helt klart. Det var vildt.

AT MØDE NYE MENNESKER UDEN FOR DE VANTE RAMMER

> Og møde mennesker, der ikke går på Vindmøllen, men som i deres hverdag går i det her streetartmiljø og går meget op i det. At møde dem og få sat ansigt og personlighed på dem. Så er det ikke bare det der: 'Jeg kender ikke noget til det, så det eneste, jeg ved, er det, jeg hører fra andre.' Sådan kan det jo være med mange emner. Man skal ligesom ind under det og se det med sine egne øjne og prøve det med sine egne hænder, før det rigtig giver mening.

KULTURMØLLEN SOM SCENESKIFT

> Jeg tror, det er derfor, Kulturmøllen er lidt speciel. Fordi alt det herude i Vindmøllen bliver hverdag. Der er selvfølgelig nogle gode, fede muligheder herude, men det bliver sådan lidt det samme-agtigt, når man har de her muligheder til hverdag og kan lave det her og det her. Fede muligheder. Men så er der andre ting, der lige pludselig bliver lagt på bordet, som: 'Skal vi ikke tage ud?'

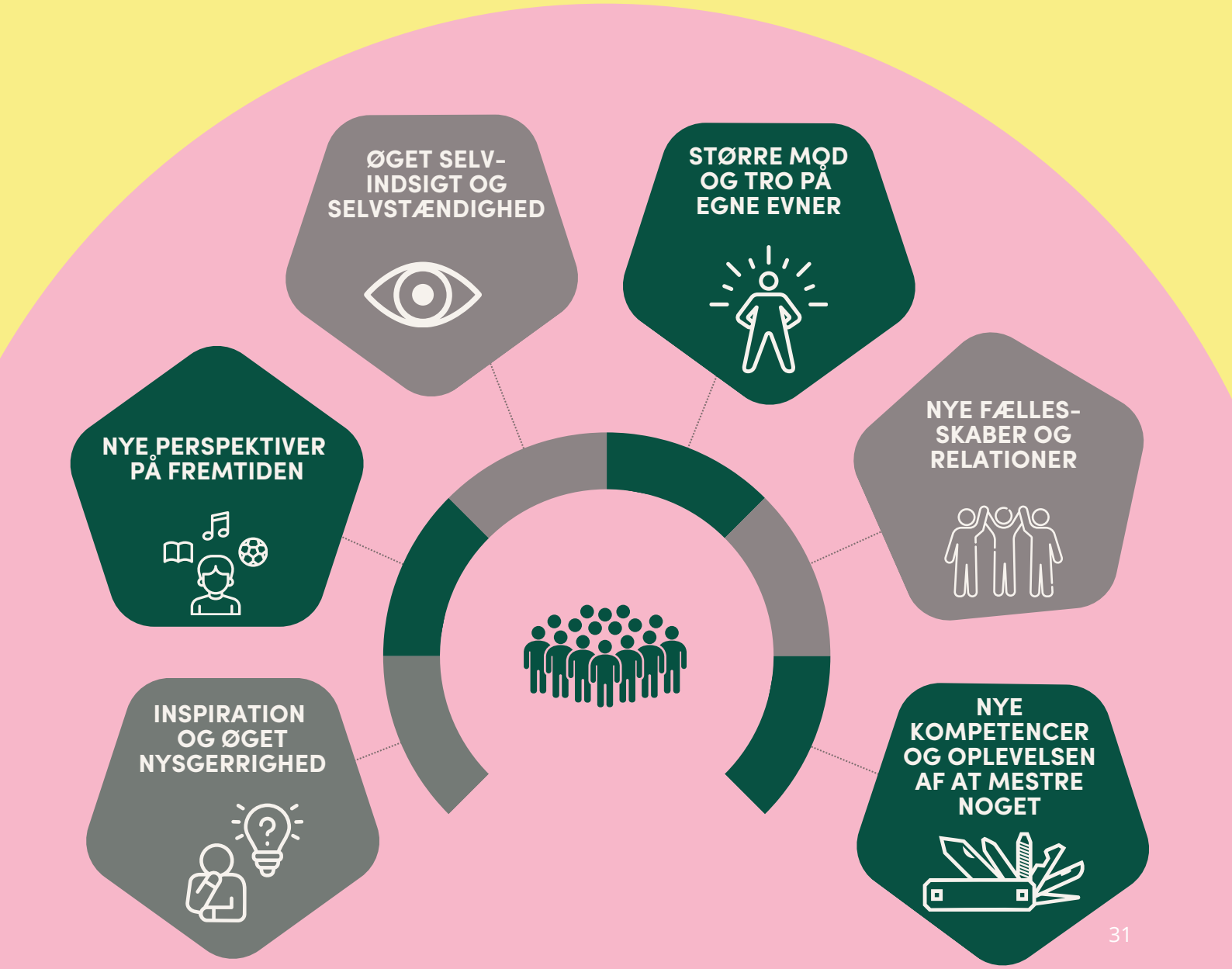
Stoleforløbet 'Er der plads til mig?' i samarbejde med den lokale kunstner Alf P. og Business Esbjerg. I forløbet har flere lokale virksomheder afleveret en stol, som de unge derefter har bearbejdet kunstnerisk med udgangspunkt i spørgsmålet: Hvordan bliver der plads til mig i jeres virksomhed? Efter ferniseringen afleveres stolene tilbage til virksomheden, hvor de udstilles. Foto: Torben Meyer

RESULTATER OG VÆRDISKABELSE

Undersøgelsen viser, at Kulturmøllen skaber værdi for de unge på flere områder. De unge får nye interesser og kompetencer, bliver en del af nye fællesskaber og får erfaringer med at lykkes med noget, de ikke nødvendigvis troede, de kunne. For nogle åbner deltagelsen også nye perspektiver på fritid, uddannelse og arbejde.

Resultaterne opstår i et samspil mellem Kulturmøllens forskellige virkemidler og udvikler sig gradvist gennem de unges deltagelse. De er derfor ikke ens for alle og følger heller ikke en bestemt rækkefølge. Modellen nedenfor samler de centrale former for værdi og udvikling, som går igen på tværs af de unges fortællinger.

På de følgende sider beskriver vi hvert resultat kort og viser udvalgte citater fra samtalerne.

INSPIRATION OG ØGET NYSGERRIGHED

Kulturmøllen giver de unge mulighed for at opdage nye interesser og genfinde glæden ved noget, de tidligere har været optaget af. Flere beskriver, at forløbene har givet dem inspiration og konkrete muligheder for at udforske eksempelvis kunst, musik eller madlavning. For nogle handler udbyttet om at prøve en aktivitet for første gang. For andre giver undervisningen nye teknikker og perspektiver, som gør en eksisterende interesse lettere at vende tilbage til eller arbejde videre med.

De unges fortællinger peger også på en bredere nysgerrighed. En ung beskriver eksempelvis at være blevet mere tilbøjelig til at stille spørgsmål og undersøge noget, der umiddelbart virker ukendt. Udbyttet kan således række ud over interessen for en bestemt aktivitet og vise sig som større åbenhed over for nye oplevelser.

Der er forskel på, hvor meget interesserne fylder efter et forløb. Nogle unge tager dem med hjem og fortsætter på egen hånd, mens andre først og fremmest værdsætter muligheden for at prøve noget forskelligt. Begge dele kan udvide de unges kendskab til, hvad de finder spændende, og hvad de har lyst til at bruge tid på.

STØRRE NYSGERRIGHED

Jeg vil sige, at jeg er blevet mere åben efter kulturforløbene, fordi jeg er blevet mere nysgerrig. Jeg er blevet mere sådan: 'Jeg vil faktisk gerne vide det.' Før var det mere: 'Ej, det kan være lige meget. Så spændende kan det jo ikke være.' Nu er det mere: 'Måske kan det faktisk være ret spændende.' Og så er der større sandsynlighed for, at jeg lige går hen og siger et eller andet til en eller spørger ind eller stiller spørgsmål.

GAMLE OG NYE INTERESSER

Med alle de gange, jeg har været her, og alle de forskellige forløb, der har været, har jeg altid syntes, at der var mindst ét, der interesserede mig. Da der var GAME-forløb, var der også nogle andre, som jeg ikke var med på. Men jeg syntes bare, at gameforløbet var federe. Jeg havde været derude før, og selvom jeg ikke vidste, hvilke personer der skulle med, og måske ikke kendte nogen særlig godt, vidste jeg, at jeg stadig kunne være med til det, de lavede.

NY INSPIRATION

Jeg synes, det har været god inspiration, især i forhold til kunsten. Nu er vi begge to meget kunstnerisk anlagt generelt. Jeg tror også, vi begge to har haft lidt pause fra det, fordi det har været svært at overskue at skulle være kreativ, samtidig med at man har alt muligt andet at tænke på. Der synes jeg i hvert fald, at de her kunstforløb har været meget gode til at sætte gang i inspirationen. Man får nogle nye teknikker og værktøjer til at lave kunst. Måske tegnede man før, men nu kan det være, man synes, det faktisk er sjovt at male med vandfarver eller lege med ler eller et eller andet.

NYE PERSPEKTIVER PÅ FREMTIDEN

Deltagelsen i Kulturmøllen kan give de unge en anledning til at forestille sig nye muligheder for fremtiden. Gennem forløbene bliver interesser mere konkrete, og mødet med undervisere og kulturaktører giver indblik i, hvordan en interesse kan få plads i et hverdags- eller arbejdsliv. Det kan især være betydningsfuldt for unge, som tidligere har haft svært ved at se, hvor deres interesser kunne føre hen.

Fortællingerne fra de unge rummer forskellige former for fremtids-perspektiver. En ung beskriver en styrket ambition om at udgive en digtsamling. En anden fortæller om overvejelser om et arbejde på et museum og om at have søgt ind på en kunst-HF. Mødet med en kunstner, der lever af sin kunst, giver desuden et konkret eksempel på en mulighed, som en ung tidligere har fået indtryk af ikke var realistisk.

De unges beskrivelser peger dermed på, at Kulturmøllen for nogle kan bidrage til at udvide deres forestillinger om uddannelse, arbejde og egne muligheder. Det er ikke ensbetydende med, at deltagelsen fører direkte til uddannelse eller beskæftigelse. Udbyttet viser sig her som nye overvejelser, tydeligere ønsker og i enkelte fortællinger konkrete skridt, som de unge gør med afsæt i deres erfaringer fra forløbene.

DRØMMEN OM AT UDGIVE EN BOG

> Jeg kunne rigtig godt tænke mig at få udgivet en bog en dag, som jeg er i gang med at arbejde på. (...) Det er en hel digtsamling, der handler om at være teenager: Hvad der går gennem ens hoved, hvilke tanker der kommer, og alle de følelser, der ligger i det. (...) Gennem kurset blev jeg meget fast besluttet på, at den bare skal ud i verden.

KUNST-HF OG TANKEN OM ET JOB PÅ MUSEET

> Før jeg fandt ud af, at jeg gerne ville søge ind på den kunst-HF, jeg har søgt ind på nu, der søgte jeg jo job. Så tænkte jeg: 'Det kunne da være, at jeg kunne få et job her på museet,' fordi jeg syntes, det var megahyggeligt (at være på forløb der) (...) Men så fandt jeg ud af, hvad jeg kunne søge ind på på HF, og så gjorde jeg det. Hvis ikke jeg havde søgt ind på den, havde jeg hundrede procent spurgt, om der var mulighed for at få et job på museet.

KUNSTNEREN SOM ROLLE-MODEL

> Han var virkelig spændende at snakke med. Altså sådan i det hele taget som person. Men det var også spændende at se, hvordan han kan få en hverdag til at dreje rundt om kunst for en, der altid er blevet fortalt, at kunst er ikke noget, man kan arbejde med. Så at komme op til ham og høre ham sige: 'Det kan man godt, man skal bare virkelig ville det'. Det tror jeg også, det gav noget.

ØGET SELVINDSIGT OG SELVSTÆNDIGHED

Flere unge beskriver, at de gennem Kulturmøllen er blevet klogere på deres egne interesser, reaktioner og behov. Når de prøver noget nyt, får de konkrete erfaringer med, hvad der engagerer dem, hvad der udfordrer dem, og hvordan de reagerer i situationer, de ikke på forhånd kender. En ung fortæller eksempelvis om at opdage, at en aktivitet, hun havde forventet ville være vanskelig at deltage i, faktisk var mulig for hende.

Selvindsigten kommer også til udtryk i relationer til andre. Nogle fortæller, at de er blevet bedre til at tage imod konstruktiv kritik, udtrykke deres mening eller bede om hjælp. Det peger på en udvikling i deres forståelse af, hvordan de selv kan handle og bruge den støtte, der er til rådighed.

For nogle følges denne udvikling af større selvstændighed. Det viser sig blandt andet, når de arbejder videre med interesser uden for forløbene, hjælper andre eller får mod på at besøge et kultursted på egen hånd. Selvstændighed handler i disse fortællinger både om at tage initiativ og om at kunne mærke og formulere egne behov. Udviklingen ser forskellig ud fra ung til ung, og de unges beskrivelser giver især indblik i konkrete handlinger, hvor de unge oplever at kunne mere selv.

AT BLIVE MERE VOKSEN

Jeg føler, at jeg er begyndt at være mere voksen i den måde, jeg er på. Da jeg var yngre, kunne jeg godt være lidt vild. (...) Jeg synes, jeg er blevet mere åben over for at snakke med de forskellige ungeadvisore. Jeg plejer at være meget indadvendt og ikke rigtig typen, der snakker med de fleste mennesker. Men for eksempel med A., som er min ungeadvisor, er vores niveau af tryghed blevet meget større.

BEDRE TIL AT TAGE IMOD KRITIK

Jeg tror, hun (veninde i Kulturmøllen) er blevet bedre til at tage imod, hvad hedder det, konstruktiv kritik. For eksempel sidste gang vi lavede noget, hvor vi skulle sidde og skygge nogle ting, fortalte jeg hende, hvordan jeg gjorde mine ting, fordi hun syntes, jeg skyggede rigtig godt. Så prøvede jeg at lære hende, hvordan hun skulle gøre, og hun tog rigtig godt imod det. Da vi gik i skole sammen, var det ikke så nemt at give konstruktiv kritik.

EN NY MÅDE AT SKRIVE PÅ

Jeg føler, at jeg er begyndt at udtrykke mig på en anden måde, end jeg plejer, når jeg skriver. Jeg føler, at jeg har fået en helt ny måde at skrive på.

KREATIVE FORLØB SOM ØJENÅBNER

Jeg synes, de kreative forløb hjælper en med at få en lidt bedre forståelse af sig selv og finde ud af: Hvad interesserer jeg mig egentlig for? (...) Det hjælper en lidt på vej. For jeg ved, at under 'Krop og keramik', der lærte jeg også meget om mig selv i forhold til det der med tidspres. Hvordan reagerer jeg i sådan en situation?

STØRRE MOD OG TRO PÅ EGNE EVNER

De unge beskriver også erfaringer fra Kulturmøllen, som udfordrer deres forestillinger om, hvad de kan. Når en opgave lykkes, eller en uvant situation bliver mere overskuelig, får de et konkret grundlag for at tro mere på egne evner. En ung fortæller eksempelvis, hvordan det først var svært overhovedet at sætte en streg i en ny skitsebog, men hvordan gentagne erfaringer gjorde det lettere at komme i gang.

Forandringen handler både om mod til at prøve og om at kunne blive i noget, der er vanskeligt. Flere fortællinger peger på, at usikkerheden efterhånden fylder mindre, og at de unge bliver mere villige til at stille spørgsmål, bidrage til samtaler eller deltage i øvelser. De unge bemærker også denne udvikling hos hinanden, når deltagere, der tidligere holdt sig tilbage, begynder at tage mere del i aktiviteterne.

Interviewene peger på en gradvis og situationsbunden udvikling med små, men betydningsfulde erfaringer. At turde tegne, sige noget på et hold eller prøve en ny aktivitet er ikke nødvendigvis udtryk for større selvtillid på alle livsområder. Men erfaringerne kan give de unge noget konkret at støtte sig til, næste gang de står over for en udfordring.

STØRRE NYSGERRIGHED

Jeg vil sige, at jeg er blevet mere åben efter kulturforløbene, fordi jeg er blevet mere nysgerrig. Jeg er blevet mere sådan: 'Jeg vil faktisk gerne vide det.' Før var det mere: 'Ej, det kan være lige meget. Så spændende kan det jo ikke være.' Nu er det mere: 'Måske kan det faktisk være ret spændende.' Og så er der større sandsynlighed for, at jeg lige går hen og siger et eller andet til en eller spørger ind eller stiller spørgsmål.

UDVIKLING HOS ANDRE

Jeg kan også se det på nogle af de andre, som for eksempel har været på kunstforløb med (...). De sagde ingenting på det første hold. Man kunne nærmest ikke komme i kontakt med dem, og de lavede ikke så meget. Måske var de ikke altid med på øvelserne, fordi de syntes, det var svært eller intimiderende eller et eller andet. Men efterhånden som vi er kommet igennem de her forløb, kan jeg godt mærke, at nu kan vi faktisk have samtaler. De er også med på alle øvelserne (....).

AT TURDE BESØGE NYE STEDER

Vindmøllen bliver meget et tryghedsnet. Vi kender folk, vi ved, hvad det er herude, og vi kender de voksne. Men med Kulturmøllen kommer man ud af huset og tør være nye steder. Når der så er et arrangement på museet, som ikke er i Kulturmøllens regi, føles det ikke så farligt at tage derhen – også selvom man ikke har nogen at følges med.

NYE FÆLLESSKABER OG RELATIONER

Kulturmøllen giver de unge anledning til at lære andre at kende og udvide deres sociale kontakt. Flere fortæller, at de gennem forløbene taler med unge, de ellers ikke omgås i Vindmøllen. De opdager fælles interesser og ligheder, som ikke tidligere var synlige, og får erfaringer med at indgå i andre grupper end dem, de plejer at være en del af.

For nogle udvikler kontakten sig til venskaber, som fortsætter uden for Kulturmøllen. De beskriver blandt andet filmaftener, overnatninger og samvær i weekenderne. Her bliver udbyttet konkret i form af mennesker at være sammen med og et socialt liv, der rækker ud over de organiserede aktiviteter. For andre består værdien især i gode samtaler og en oplevelse af at være med, mens forløbet står på.

Denne forskel er væsentlig. Ikke alle beskriver nye nære venskaber, men flere oplever, at kontakten til andre bliver lettere og mere naturlig. Resultatet spænder dermed fra flere sociale møder og større fortrolighed med andre unge til mere varige relationer. Fælles er, at deltagelsen giver mulighed for at opleve tilhørsforhold omkring noget, de unge interesserer sig for.

KULTURMØLLEN SOM KILDE TIL EN VENNEGRUPPE

En stor del af min sociale gruppe og vennegruppe har jeg fået gennem de her kulturforløb. Og det er ikke kun her på Vindmøllen. Vi er også sammen bagefter og i weekenderne. Der er overnatning, filmaftener og hygge. Det er også meget nemmere, føler jeg, at tage skridtet hen og kontakte en person, hvis man allerede ved, at man har et eller andet til fælles.

AT OPDAGE AT HAVE NOGET TIL FÆLLES

Der var en hel del, som jeg egentlig ikke snakkede med før. Og når man sidder og er i gang (på et forløb), snakker man jo ikke kun om det, man laver. Man kommer også til at snakke om alt muligt andet. Især der fandt jeg ud af, at jeg egentlig havde mere til fælles med flere af dem her, end jeg lige troede inden.

AT TALE MED ANDRE

Ja, det er altid fint at møde og snakke med nye folk. Man falder jo socialt ind i grupper af sig selv, når man er sammen med folk, der har fælles interesser. Det er fedt at blive sådan lidt halvtvunget, hvis man kan sige det sådan, til at snakke med folk, man måske ellers ikke ville snakke med. Det passer mig meget fint.

SAMTALER PÅ TVÆRS

Mange af dem, der er herude – altså, vi er alle sammen gode til at snakke med hinanden. Men om der bliver skabt venskaber, ved jeg ikke. (...) De fleste er i hvert fald gode til at have samtaler på tværs. (...) Det er nok lidt nemmere, når man er på et forløb og i nogle andre rammer. Det er i hvert fald lidt mere naturligt, at samtalerne bare starter, når man sidder og er i gang med at spise eller et eller andet – eller når vi er færdige. Også bare under aktiviteterne.

NYE KOMPETENCER OG OPLEVELSEN AF AT MESTRE NOGET

De unge fortæller, at de gennem Kulturmøllen tilegner sig viden, teknikker og færdigheder, som de ikke havde tidligere. Det kan være en ny måde at skrive på eller konkrete færdigheder inden for tegning og madlavning. Udbyttet er ofte synligt for de unge selv, fordi de kan prøve sig frem, øve sig og se en forskel i det, de laver, eller anvende noget, de har lært.

Oplevelsen af at mestre noget, de unge måske ikke troede, de kunne, giver læringen en personlig betydning. En ung beskriver eksempelvis overraskelsen over sine croquistegninger og ønsket om at hænge dem op derhjemme. Tegningerne bliver et konkret udtryk for at have kunnet mere end forventet. Den unge forbinder samtidig succes-oplevelsen med lysten til at fortsætte på Kulturmøllens forløb.

Nogle bruger også færdighederne i deres hverdag, eksempelvis ved at lave mad efter opskrifter fra et forløb. Kompetencerne behøver derfor ikke være knyttet til en plan om uddannelse eller arbejde for at have værdi. De kan gøre hverdagen mere indholdsrig, give mulighed for at dyrke en interesse og skabe tilfredshed ved at kunne noget nyt. For nogle bliver denne oplevelse samtidig en motivation for at lære mere.

NYE FÆRDIGHEDER

Jeg synes, man lærer meget på den korte tid. Altså i forbindelse med 'Mad med Mere', for eksempel, der har jeg stadig alle opskrifterne. Og jeg prøver også så vidt muligt at bruge en af dem en gang om ugen eller hver anden uge. Vi har lært en masse små ting om, hvordan man laver mad. Ja, og ordentlig sterilisering af værktøjer eller køkkenredskaber, eller hvad man vil kalde det. Jeg er ikke interesseret i at blive uddannet inden for det eller noget. Jeg føler bare, at køkkenarbejdet med at lave mad til offentligheden er meget stressende.

EN NY MÅDE AT SKRIVE PÅ

Jeg føler, at jeg er begyndt at udtrykke mig på en anden måde, end jeg plejer, når jeg skriver. Jeg føler, at jeg har fået en helt ny måde at skrive på.

CROQUIS SOM SUCCESOPLEVELSE

Jeg har altid syntes, at jeg var meget dårlig til sådan noget som realisme – sådan noget med at følge det, jeg ser, med øjnene. (...) Men så var jeg med til croquis. Jeg har stadig tegningerne, og jeg havde tænkt mig at hænge dem op på min væg, fordi jeg blev virkelig overrasket over, hvor langt jeg var kommet, og hvor meget det egentlig lignede. Det var lidt af en succes. Efter det besluttede jeg mig for, at det var rart, og at jeg ville fortsætte på Kulturmølleforløbene, fordi jeg fik noget ud af det og følte, at jeg lærte noget.

Fra udstillingen 'Er der plads til mig?', hvor 17 unge viste deres stoleværker frem til lokale virksomheder og uddannelsesinstitutioner.
Foto: Torben Meyer.

KONKLUSION

KULTUR SOM AFSÆT FOR DELTAGELSE OG UDVIKLING

Kulturmøllen viser, hvordan kulturforløb kan åbne muligheder for deltagelse, fællesskab og personlig udvikling for unge, der står uden for uddannelse og beskæftigelse. På tværs af de unges fortællinger fremstår kulturen som et konkret afsæt for at udforske interesser, lære nye færdigheder og få erfaringer med at kunne mere, end de selv havde forventet. Værdien ligger både i oplevelserne undervejs og i det, de unge tager med sig: større nysgerrighed, mere mod, nye relationer og en tydeligere forståelse af egne interesser og muligheder.

Analysen peger på, at denne værdi opstår i samspillet mellem aktiviteternes indhold og de rammer, de unge møder. Fleksible deltagelsesmuligheder gør det muligt at begynde forsigtigt og bevare tilknytningen, når overskuddet varierer. Indflydelse på aktiviteterne forbinder forløbene med de unges egne ønsker, mens tillidsfulde relationer til medarbejderne giver støtte til at træde ind i noget nyt. Når dette kombineres med faglige udfordringer og plads til at øve sig, kan trygheden blive et grundlag for gradvist at deltage mere og afprøve egne evner.

Kulturaktiviteterne giver samtidig de unge noget at være sammen om. Det fælles indhold gør kontakten til andre mere overskuelig og skaber mulighed for at opdage interesser og ligheder på tværs af de grupper, de normalt færdes i. Møder med lokale kultur- og fritidsaktører udvider desuden de unges kendskab til steder og miljøer uden for den vante hverdag. Kulturmøllen kan dermed fungere som en bro fra kendte relationer og rammer til et bredere kultur- og fritidsliv.

ERFARINGER TIL ANDRE KOMMUNER OG AKTØRER

For kommuner og aktører, der vil arbejde med lignende forløb, peger undersøgelsen især på betydningen af at forbinde kulturfaglighed med kendskab til de unge og deres behov. Samarbejdet mellem ungeindsatsen og kulturaktører skaber både adgang til nye aktiviteter og den støtte, der kan gøre deltagelsen mulig. Centrale erfaringer er derfor, at give de unge reel indflydelse, skabe flere måder at være med på og lade kendte medarbejdere deltage aktivt i mødet med nye aktiviteter og miljøer. Det er gennem denne sammenhæng, at forløbene bliver tilgængelige og meningsfulde for unge med forskellige forudsætninger.

FORSKELLIGE VEJE TIL ET MENINGSFULDT UDBYTTE

De unges udbytte varierer og følger ikke én bestemt udviklingsvej. For nogle får deltagelsen betydning for venskaber, selvstændige initiativer og forestillinger om uddannelse eller arbejde. For andre består værdien i gode oplevelser, samvær og færdigheder, der beriger hverdagen. Det står på tværs af interview klart frem, hvordan små, konkrete erfaringer med at deltage, lære og lykkes kan få stor betydning for den enkelte.

Kulturmøllens centrale bidrag er således at skabe rammer, hvor de unge kan udforske deres interesser og muligheder sammen med andre. Når deres ønsker bliver taget alvorligt, og støtten giver plads til både usikkerhed og udfordring, kan kulturforløb give erfaringer med at høre til, kunne noget og få mod på mere.

Foreningen Værftet

VINDMØLLEN

Platformen

MedVind i østerbyen

OPLEV ESBJERG